

АДМІНІСТРАТИВНІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ БОРОТЬБУ З ОРГАНІЗОВАНОЮ КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ

ADMINISTRATIVE AND LAW ENFORCEMENT BODIES COMBATING ORGANIZED CORRUPTION IN UKRAINE

Діденко А.О., здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

ORCID ID: 0009-0009-7193-0110

Статтю, яка ґрунтується на засадах теорії адміністративного права та нормах чинного законодавства України, присвячено дослідженню компетенцій адміністративних та правоохоронних органів, які здійснюють боротьбу з організованою корупцією в Україні. Доведено, що компетенція зазначених органів у цій сфері є багатоскладовою категорією, яка включає не лише повноваження, а й мету, завдання, предмет відання, територіальні межі, суб'єкту та об'єкту орієнтацію. Встановлено, що адміністративні органи (зокрема, НАЗК) здійснюють стратегічне планування, антикорупційну експертизу, контроль за деклараціями, формуючи превентивну вертикаль боротьби з корупцією без реалізації слідчих повноважень. Натомість органи прокуратури (зокрема, САП) здійснюють процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях щодо організованих злочинних угруповань, а правоохоронні органи (зокрема, НАБУ, Національна поліція, ДБР) здійснюють досудове розслідування, оперативно-розшукову діяльність, реалізують інші правозастосовні функції з цього приводу. З'ясовано, що органи зі змішаною природою, як-от Департамент стратегічних розслідувань у складі Національної поліції, поєднують адміністративні та правоохоронні інструменти, забезпечуючи гнучке реагування на складні бюджетні та фінансові правопорушення. Розкрито, що компетенція цих органів формується відповідно до потреб держави в захисті демократичного порядку, законності, прозорості фінансів та недопущенні політичного впливу на слідство. Обґрунтовано значення міжвідомчої взаємодії, процедурної визначеності, незалежності та спеціалізації органів як ключових умов ефективного публічного адміністрування у сфері боротьби з організованою корупцією. Показано, що функціональне розмежування компетенцій дозволяє уникати дублювання повноважень, сприяє формуванню доказової бази та забезпеченню невідворотності покарання для корупційних суб'єктів. Наукове дослідження підтримує висновок про потребу вдосконалення правового механізму через деталізацію адміністративно-процедурних стандартів у сфері протидії організованій корупції.

Ключові слова: адміністративна процедура, адміністративний орган, антикорупційна діяльність, демократія, досудове розслідування, компетенція, кримінальне провадження, повноваження, правоохоронний орган, предмет відання, законність, оперативно-розшукову діяльність.

The article, based on the foundations of administrative law theory and the provisions of current Ukrainian legislation, is devoted to the study of the competencies of administrative and law enforcement bodies involved in combating organized corruption in Ukraine. It is proven that the competence of these bodies in this field is a complex category that includes not only powers, but also objectives, tasks, scope of jurisdiction, territorial boundaries, and both subject-oriented and object-oriented aspects. It is established that administrative bodies (in particular, the National Agency on Corruption Prevention – NACP) are responsible for strategic planning, anti-corruption expertise, and oversight of asset declarations, forming a preventive vertical of anti-corruption efforts without exercising investigative powers. In contrast, prosecutorial bodies (such as the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office – SAPO) carry out procedural guidance in criminal proceedings concerning organized crime groups, while law enforcement agencies (such as the National Anti-Corruption Bureau – NABU, the National Police, and the State Bureau of Investigation – SBI) conduct pre-trial investigations, operational and investigative actions, and other law enforcement functions in this regard. It is clarified that hybrid bodies, such as the Strategic Investigations Department within the National Police, combine administrative and law enforcement tools, ensuring flexible responses to complex budgetary and financial offenses. The study reveals that the competencies of these bodies are shaped by the state's needs to protect democratic order, uphold the rule of law, ensure financial transparency, and prevent political interference in investigations. The article substantiates the importance of interagency cooperation, procedural clarity, institutional independence, and specialization of bodies as key conditions for effective public administration in the fight against organized corruption. It is demonstrated that the functional delineation of competencies helps avoid duplication of powers, contributes to evidence-based case-building, and ensures the inevitability of punishment for corrupt actors. The academic study supports the conclusion on the need to improve the legal mechanism by detailing administrative procedural standards in the field of combating organized corruption.

Key words: administrative body, administrative procedure, anti-corruption activity, competence, criminal proceedings, democracy, investigative activities, jurisdiction, law enforcement body, legality, powers, pre-trial investigation.

Вступ. Боротьба з корупцією є пріоритетним напрямом публічного адміністрування, що визначає здатність держави забезпечувати верховенство права, ефективне управління ресурсами та довіру громадян до владних інституцій. Корупція руйнує засади демократичного врядування, створює нерівні умови доступу до публічних благ і перешкоджає реалізації соціально-економічної політики. У відповідь на це Україна сформувала спеціалізовану інституційну інфраструктуру, яка охоплює адміністративні та правоохоронні органи з визначеною компетенцією у сфері протидії корупційним правопорушенням. Аналіз юридичної природи цих органів дозволяє встановити ефективність їх функціонального розмежування та процедурних інструментів. Такий аналіз є підставою для модернізації системи публічного контролю й запровадження нових стандартів доброчесності у публічному секторі.

Потреба в дієвій протидії корупції набуває особливої ваги в умовах повномасштабного російського вторгнення,

що супроводжується правовим режимом воєнного стану та концентрацією ресурсів на обороні. Корупція у сферах безпеки, оборони, гуманітарної допомоги та відбудови підриває не лише національні інтереси, а й міжнародну підтримку України. Ефективна діяльність адміністративних та правоохоронних органів у таких умовах вимагає прозорості, оперативності та підзвітності, а також оновлення механізмів управління ризиками. Оцінка юридичної природи та компетенцій цих органів дозволяє виявити прогалини в нормативному регулюванні та організаційній спроможності. У результаті науковий аналіз виступає важливим інструментом удосконалення функціонування органів, що захищають державу в умовах російсько-української війни.

Організована корупція як складне соціально-правове явище відрізняється високим рівнем координації, багатовірневою структурою та наявністю захисних механізмів у публічному управлінні. Її викриття потребує спеціальної правової бази, чіткої класифікації органів, що ведуть

боротьбу з цим явищем, а також системної взаємодії між превентивними й силовими інституціями. Наукова увага до юридичної природи адміністративних і правоохоронних органів у цьому контексті дозволяє окреслити межі їх компетенції, запобігти дублюванню функцій і посилити відповідальність за зловживання. Організована корупція часто проникає у ключові сектори публічної влади, тому боротьба з нею вимагає особливої правової точності та функціонального узгодження. Розробка сучасної класифікації таких органів є необхідною умовою підвищення ефективності антикорупційної політики держави.

Євроатлантичний вектор України вимагає не лише політичної риторики, а й реального зміцнення інституційної доброчесності через дієві механізми боротьби з корупцією. Зобов'язання України перед Європейським Союзом, НАТО, МВФ і міжнародними партнерами передбачають створення ефективної, прозорої, незалежної системи антикорупційних органів. Водночас українське суспільство очікує рішучих дій з боку влади, здатної гарантувати чесність і підзвітність посадовців навіть в умовах війни. У цьому контексті науковий аналіз юридичної природи, компетенції та функцій адміністративних і правоохоронних органів набуває особливого значення як форма забезпечення національної відповідальності перед власним народом і міжнародною спільнотою. Дотримання євроатлантичних стандартів у боротьбі з організованою корупцією є стратегічною умовою вступу до цивілізованого безпекового простору.

Огляд останніх досліджень. До наукової проблематики публічного адміністрування боротьби з організованою корупцією зверталися українські та зарубіжні вчені: А. Авер'янов, Н. Бааджи, К. Бабенко, Ч. Беккарія, Дж. Бентам, А. Берляч, І. Бердиченко, А. Бофич, О. Бухачевич, Е. Бускаля, Д. Даль, К. Возняковська, В. Галунько, В. Гармартюк, А. Генералова, Д. Джон Локк, Д. Док МакКі, Б. Едгардо, Р. Каррієр, О. Конт, С. Лазаренко, Дж. Локк, Д. МакКі, В. Паутов, Б. Паліфка, П. Платон, С. Роуз-Акерман, С. Рогульський, О. Ситников, Д. Сміт, С. Сорока, С. Стеценко, А. Томісон, О. Ткаченко, Р. Тучак, М. Удяньський, Р. Шишка та ін. Проте за межами їх наукового аналізу залишилися вагомі, актуальні для умов сьогодення питання з аналізованої проблематики, які залишаються не вирішеними в науці адміністративного права.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права та чинного законодавства України розкрити компетенцію адміністративних та правоохоронних органів, які здійснюють боротьбу з організованою корупцією в Україні.

Виклад основних положень. Поняття «орган» охоплює кілька основних значень: по-перше, як знаряддя або засіб для досягнення певної мети; по-друге, як установа чи структура, що виконує функції в системі державного управління, контролю або нагляду; по-третє, як періодичне видання, що відображає позицію певної партії, установи або організації. У кожному з наведених випадків термін виражає структурну або функціональну одиницю, яка діє від імені певного суб'єкта або виконує визначену функцію [1]. В контексті нашої роботи більш доречним буде тлумачення поняття «орган» як установи, що виконує певні функції в галузі державного управління, контролю, нагляду тощо.

Адміністративний орган, відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру», є суб'єктом публічної адміністрації, наділеним повноваженнями здійснювати адміністративне провадження та приймати обов'язкові для виконання рішення – адміністративні акти. Це може бути орган виконавчої влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування або їх посадова особа, а також інший суб'єкт, уповноважений законом на реалізацію функцій публічного адміністрування. Разом з тим дія Закону України «Про адміністративну

процедуру» не поширюється на окремі сфери, які безпосередньо пов'язані з боротьбою з організованою корупцією, зокрема кримінальне провадження, оперативно-розшукову діяльність, контрольно-розшукову діяльність і захист економічної конкуренції. Це обумовлено особливою природою зазначених сфер, які регламентуються спеціальним законодавством із власними процедурами [2].

Таким чином, адміністративний орган у сфері боротьби з організованою корупцією діє як структурна та функціональна одиниця публічної влади, на яку покладається реалізація значного масиву превентивних та контрольних функцій.

Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» містить норму, згідно з якою до правоохоронних органів належать органи прокуратури, Національної поліції, Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, а також інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [3].

Крім того, згідно із Законом України «Про Національну поліцію», слід зазначити, що поліція є центральним органом виконавчої влади, що «служить суспільству» шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку. Поліція взаємодіє з іншими органами державної влади у сфері забезпечення правопорядку, її повноваження поширюються на здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування, виявлення, припинення і розкриття правопорушень. Поліція виявляє корупційні кримінальні правопорушення, а також бере участь у відповідному провадженні, що підтверджує її роль як активного суб'єкта протидії корупції [4].

Відповідно до Закону України «Про Державну прикордонну службу України», ця служба визначається як правоохоронний орган спеціального призначення. Такий підхід законодавець дозволяє вивести ДПСУ за межі суто військової структури, підкреслюючи її функціональну та юридичну належність до системи правоохоронних органів, що мають спеціалізовану юрисдикцію на державному кордоні [5]. Державна прикордонна служба України виступає одночасно як суб'єкт, і як об'єкт антикорупційної діяльності, що зумовлено її правовим статусом та наявністю широких владних повноважень у прикордонній сфері.

Варто наголосити, що у висновках щодо застосування норми права Велика Палата Верховного Суду підсумувала, що критеріями віднесення органів державної влади до правоохоронних є інституційно-функціональні ознаки, що визначають правовий статус такого органу в системі органів державної влади. До правоохоронних органів слід відносити органи державної влади, визначені в законах України як правоохоронні чи такі, що здійснюють закріплену за ними на законодавчому рівні правоохоронну функцію. При вирішенні питання про те, чи є особа працівником правоохоронного органу, необхідно виходити із системного аналізу: положень Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, нормативно-правових актів, які регулюють правовий статус того чи іншого органу державної влади, з яким особа перебуває у трудових чи службових відносинах; повноважень працівника згідно з його посадовою інструкцією, які передбачають реалізацію правоохоронної функції, зокрема життя визначених законом превентивних заходів і заходів примусу, а також передбачених кримінальним процесуальним законодавством і законодавством про адміністративні правопору-

шення заходів; законодавства про пенсійне забезпечення відповідної категорії працівника [6].

Отже, правоохоронні органи характеризуються низкою спільних юридичних ознак, серед яких: наявність спеціального статусу, закріпленого в законодавстві; виконання функцій охорони публічної безпеки і порядку; уповноваження на здійснення оперативно-розшукової, слідчої або контррозвідувальної діяльності; право застосовувати примусові заходи в межах визначеної компетенції; підзвітність або підконтрольність державним органам; участь у виявленні, попередженні та розкритті правопорушень. Такі органи мають внутрішню систему структур, спеціалізовані підрозділи та нормативно врегульовану організаційну і функціональну автономію. Вони функціонують в умовах особливого режиму юридичної відповідальності й етичних стандартів, передбачених, зокрема, антикорупційним законодавством.

Звертаючись до доктринальних положень слід відзначити що, М. Удянський акцентує увагу на адміністративно-правових засадах функціонування правоохоронних органів, які виступають як адміністративні органи у вузькому значенні – тобто як суб'єкти, наділені спеціальними повноваженнями з протидії корупційним правопорушенням, що поєднують владний характер діяльності з імперативними засобами впливу. У своїй роботі дослідник відносить до таких органів НАБУ, Національну поліцію України та органи прокуратури. Їхня діяльність ґрунтується на виконанні охоронних функцій держави, спрямованих на виявлення, припинення й притягнення до відповідальності осіб, винних у корупційних діях. Особлива увага приділяється інституційній взаємодії, за якої адміністративні органи мають координувати свої дії з іншими суб'єктами — зокрема з органами громадянського суспільства [7].

Н. Бааджи присвятила своє дослідження аналізу адміністративного розсуду як особливої форми реалізації компетенції органів публічного адміністрування. Авторка зазначає, що адміністративний розсуд — це форма інтелектуально-вольового вибору суб'єкта владних повноважень у межах норм права, яка є необхідною особливо в умовах правової невизначеності або під час дії надзвичайного правового режиму. Такий розсуд має ґрунтуватися на правових принципах законності, пропорційності, добросовісності тощо та реалізовуватись у чітко визначених процедурах. Зловживання адміністративним розсудом або його вихід за межі наданих повноважень становить підставу для визнання рішень або дій органу протиправними, що потребує ефективного контролю з боку судових та наглядових інституцій [8].

С. Сорока та А. Генералова здійснили аналіз становлення системи антикорупційних органів, зосереджуючи увагу на інституційному дизайні, який був побудований після Революції Гідності 2014 року відповідно до міжнародних зобов'язань України. Авторки виділяють ключові інститути сучасної антикорупційної системи — НАЗК, НАБУ, САП, ВАКС, АРМА та Національну раду з питань антикорупційної політики. Такий підхід дозволяє охопити політичний, слідчий, прокурорський, судовий та виконавчо-майновий аспекти протидії корупції [9]. І. Бердиченко вказує на необхідність удосконалення законодавства щодо протидії організованим злочинностям, наголошуючи на її трансформації у напрямі зростання масштабів, проникнення в органи влади та транскордонного характеру. Авторка підкреслює важливість гармонізації національного права з європейськими стандартами, а також потребу не лише технічного вдосконалення антикорупційної інфраструктури, а й її концептуального оновлення [10]. А. Даль у своєму дослідженні здійснює систематизацію функцій антикорупційних органів і вказує на формування антикорупційної архітектури України під впливом внутрішнього суспільного запиту та зовнішнього міжнарод-

ного тиску. Особливої уваги надано аналізу інституційної ефективності антикорупційної діяльності, яка, за висновком автора, залежить від глибини правової автономії та міжвідомчої координації [11].

Отже, виходячи з таких наукових позицій доцільно узагальнити що, публічне адміністрування боротьби з організованою корупцією в Україні функціонує як система взаємопов'язаних органів і механізмів, спрямованих на виявлення, запобігання та притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення. Основну роль виконують адміністративні органи з правоохоронними функціями: НАБУ, Національна поліція, прокуратура, САП, ВАКС, НАЗК. Їхня діяльність забезпечує розмежування повноважень, незалежність та комплексний підхід до боротьби з корупцією. Створення антикорупційної інфраструктури стало відповіддю на внутрішній запит і міжнародні зобов'язання України.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», систему адміністративних органів, уповноважених на запобігання корупції, очолює Національне агентство з питань запобігання корупції. Це центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який формує та реалізує державну антикорупційну політику. До його компетенції належать антикорупційна експертиза нормативно-правових актів, контроль за декларуванням доходів посадовців, моніторинг конфлікту інтересів, контроль фінансування політичних партій, а також міжнародне співробітництво у сфері протидії корупції. Окрім НАЗК, до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції належать органи прокуратури, Національна поліція, Вищий антикорупційний суд та Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних злочинів [12].

При цьому особливо наголосимо на ролі Державного бюро розслідувань, яке відповідно до норм Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про Державне бюро розслідувань» має повноваження щодо здійснення досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень вищих посадовців, включаючи народних депутатів та міністрів, а також суддів і працівників правоохоронних органів, що фактично дозволяє розглядати ДБР в якості повноцінного антикорупційного органу (спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції).

Водночас ключову роль у формуванні та реалізації антикорупційної політики в Україні відіграє Національне агентство з питань запобігання корупції. У 2024 році агентство зосередило свою діяльність на стратегічному аналізі корупційних ризиків у сферах відновлення інфраструктури, охорони здоров'я та функціонування військово-лікарських комісій. Зокрема, НАЗК виявило десять основних корупційних ризиків у межах реалізації експериментального проєкту з відновлення населених пунктів, що постраждали від збройної агресії РФ, і надало відповідні рекомендації центральним і регіональним органам виконавчої влади щодо їх усунення. Також агентство здійснило моніторинг імплементації попередніх рекомендацій у сфері медико-соціальної експертизи, встановивши, що значна частина з них залишилася без належного виконання, що створює передумови для корупційних зловживань [13].

Отже, Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом публічного адміністрування у сфері запобігання корупції, який виконує стратегічну функцію розробки та реалізації державної антикорупційної політики. Його діяльність охоплює

антикорупційну експертизу нормативно-правових актів, контроль за декларуванням доходів, моніторинг конфлікту інтересів і фінансування політичних партій. НАЗК забезпечує політико-адміністративну автономію в межах превентивної вертикалі державної влади, зберігаючи інституційну незалежність від оперативно-розшукових структур.

Національне антикорупційне бюро України є ключовим правоохоронним органом, створеним у 2015 році для боротьби з корупцією на найвищих щаблях державної влади. НАБУ здійснює свою діяльність на підставі Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. Закон закріплює правові засади функціонування НАБУ як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, на який покладено завдання з виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних кримінальних правопорушень, вчинених високопосадовцями, що становлять загрозу національній безпеці. Основними принципами діяльності Бюро є: незалежність, законність, політична нейтральність, підзвітність суспільству та дотримання прав і свобод людини. Закон гарантує інституційну незалежність НАБУ шляхом запровадження особливого порядку призначення і звільнення директора, заборони незаконного втручання інших органів у діяльність Бюро та визначення спеціального порядку оплати праці його працівників. Організаційна структура НАБУ включає центральне управління та територіальні підрозділи, загальна чисельність яких не перевищує тисячу осіб. Бюро фінансується через окрему бюджетну програму, яка не потребує погодження з іншими органами, а його нормативно-правові акти набувають чинності з моменту оприлюднення — без державної реєстрації в Міністерстві юстиції [14].

Отже, компетенція НАБУ у сфері протидії організованій корупції визначається Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України». Цей орган наділений повноваженнями з виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних злочинів, вчинених високопосадовцями, які становлять загрозу національній безпеці. Особливу увагу НАБУ приділяє системним правопорушенням, що мають організований характер, включаючи участь у стійких корупційних схемах, пов'язаних із владними повноваженнями та зловживанням впливом. Бюро має право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, ініціювати досудове розслідування, збирати докази та взаємодіяти з іншими правоохоронними органами.

Найбільш вагомим адміністративним та правоохоронним органом у сфері боротьби з організованою корупцією в системі Національної поліції є Департамент стратегічних розслідувань. Він утворений Постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2019 року № 867 як юридична особа публічного права — міжрегіональний територіальний орган Національної поліції. Його створено з метою підвищення ефективності дій поліції у сфері захисту прав і свобод людини, а також для протидії організованій злочинності та корупції. Відповідно до постанови, департамент має статус структурного підрозділу в системі кримінальної поліції, що забезпечує оперативно-розшукову діяльність [15]. Основною метою ДСР є реалізація державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю та здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до законодавства України. До основних завдань ДСР належить виявлення, припинення та запобігання незаконній діяльності суспільно небезпечних організованих груп і злочинних організацій, у тому числі в органах державної влади та місцевого самоврядування. Також ДСР здійснює протидію корупції серед посадових осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», вживає заходів з метою виявлення та припинення корупційних правопорушень. Крім того, Департамент організовує та здійснює заходи захисту працівників поліції та учасників кримінального судочинства

[16]. У сфері боротьби з організованою корупцією ДСР здійснює моніторинг та аналіз стану дотримання антикорупційного законодавства особами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» [17].

Адміністративні та правоохоронні органи підлягають контролю з боку судової гілки влади. Виконувати цю компетенцію має Вищий антикорупційний суд (ВАКС) та система адміністративних судів. Перший демонструє стабільну ефективність у розгляді справ, пов'язаних із корупційними правопорушеннями. Згідно з аналізом діяльності суду за перше півріччя 2020 року, ВАКС розглянув 5554 процесуальні звернення, що перевищує кількість нових надходжень (5529), що свідчить про оперативність та відсутність накопичення нерозглянутих справ [18]. Аналізуючи судову практику, слід звернути увагу на постанову Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду України від 7 червня 2023 року у справі № 991/4151/23, якою було задоволено апеляційну скаргу Міністерства юстиції України. Суд визнав наявність обґрунтованих підстав для стягнення активів, опосередковано контрольованих підсанкційною особою ОСОБА_1 через його сина ОСОБА_3, врахувавши недостатній рівень офіційного доходу останнього. Було встановлено, що нерухомість і транспортні засоби набуті за кошти ОСОБА_1, що дало підстави для їх конфіскації у дохід держави відповідно до Закону України «Про санкції». Суд застосував стандарт «переваги більш вагомих доказів» (balance of probabilities), характерний для адміністративного судочинства у справах про санкції, що дозволяє винести справедливе рішення навіть за відсутності прямого доказу формального володіння [19]. Важливо також зазначити постанову Апеляційної палати ВАКС від 25 червня 2024 року у справі № 991/558/24, якою підтверджено можливість стягнення активів у дохід держави не лише щодо майна, яке безпосередньо належить підсанкційним особам, а й активів, якими вони можуть опосередковано розпоряджатися через пов'язаних осіб [20].

Отже, адміністративні та правоохоронні органи, що діють у сфері протидії організованій корупції, не здійснюють безпосередньої взаємодії з судами, однак перебувають під контролем їхньої юрисдикції. ВАКС та адміністративні суди перевіряють правомірність дій та рішень таких органів у межах дотримання норм матеріального і процесуального права, маючи повноваження скасовувати ці рішення у разі порушення адміністративно-правових норм. У справах щодо застосування санкцій у вигляді стягнення активів як адміністративної санкції ініціаторами найчастіше виступають Міністерство юстиції України, НАБУ та інші антикорупційні інституції. ВАКС у таких справах здебільшого погоджується з обґрунтованістю дій цих органів, підтверджуючи наявність фактичного контролю підсанкційних осіб над активами, що дозволяє здійснювати їх конфіскацію. Таким чином, практика застосування санкцій у справах про організовану корупцію розвивається як форма адміністративного реагування в межах публічного адміністрування антикорупційної діяльності.

Висновки. Отже, адміністративні та правоохоронні органи відіграють ключову роль у системі публічного адміністрування боротьби з організованою корупцією, забезпечуючи комплексний підхід до виявлення, запобігання та притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення. Їх функціонування базується на поєднанні превентивних, контролюючих, аналітичних, оперативно-розшукових і процесуальних інструментів. Адміністративні органи (як-от НАЗК) здійснюють стратегічне планування, експертизу нормативних актів, контроль за деклараціями, а також антикорупційну профілактику. Органи прокуратури (зокрема, САП) здійснюють процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях щодо організованих злочинних угруповань, а правоохоронні органи (зокрема, НАБУ, Національна поліція, ДБР)

забезпечують кримінальне переслідування, розкриття схем організованої корупції та реалізацію антикорупційного законодавства через слідчі й оперативні дії. Загальна компетенція цих органів охоплює виявлення корупційних

загроз, документування злочинів, моніторинг публічних фінансів, а також формування доказової бази, необхідної для притягнення винних осіб до юридичної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Орган. Словник української мови: в 11 т. АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; редкол. І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ. Наукова думка, 1970–1980. Т. 5. С. 462. 2024. URL: <https://sum.in.ua/s/organ>.
2. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20>.
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Законодавство України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 27, ст. 208. Остання редакція від 19 грудня 2024 року. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15>.
6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 30 серпня 2023 року у справі № 633/195/17 (провадження № 13-39 кс 23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113396900>.
7. Удянський М. Адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії корупції: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07 - Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право Київ: Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». 2019. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0419U003536>.
8. Бааджи Н. Адміністративний розсуд в діяльності органів публічної адміністрації: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07 - Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ. 2020. 18 с.
9. Сорока С., Генералова А. Антикорупційні органи як основні засоби протидії корупції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2023. 10 (2(38)). С. 249–255. <https://doi.org/10.23939/law2023.38.249>.
10. Бердиченко І. О. Деякі питання удосконалення вітчизняного законодавства щодо розбудови державних інституцій у сфері протидії організованим злочинності. *Право та суспільство*. 2023. № 2. С. 68–72. DOI: 10.36695/2219-5521.2.2023.14.
11. Даль А. Л. Система антикорупційних органів України. *Право і безпека*. 2021. № 3(82). С. 100–102. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc7a60eb-3b58-4535-b6ce-d2b6e90b0778/content>.
12. Про запобігання корупції. Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>.
13. Національне агентство з питань запобігання корупції. Офіційний вебсайт. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>.
14. Про Національне антикорупційне бюро України. Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.
15. Про утворення територіального органу Національної поліції: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2019 року № 867. *Законодавство України*. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-utvorennia-terytorialnoho-orgynu-natsionalnoi-politsii-867-091019>.
16. Положення про Департамент стратегічних розслідувань. Затверджено Наказом Національної поліції України 23 жовтня 2019 року № 1077. *Tranzit Ltd*. 2019. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20НП%201077%20-%202023102019%20положення%20ДСР.pdf>.
17. Постанова Кропивницького апеляційного суду у справі № 398/3985/22 від 17 серпня 2023 року. Єдиний державний реєстр судових рішень. 2023. URL: <https://clarity-project.info/court-decision/113001088>.
18. Офіційний вебсайт Вищого антикорупційного суду України. 2024. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/>.
19. Постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду України від 7 червня 2023 р. у справі № 991/4151/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. 2023. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/AP%20VAKS/ADMIN_JUD/991-4151-23-070623.pdf.
20. Про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції». Постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 25 червня 2024 р. у справі № 991/558/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. 2024. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118612087>.